

DOI 10.36074/logos-04.07.2025.002

СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ РИНКУ ЛЕОНАРДИТУ В УКРАЇНІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ

Лазебник Вікторія Вікторівна¹

1. канд.екон.наук, доцент кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі
Національний університет біоресурсів і природокористування України, УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0003-1581-5088

Анотація. У статті досліджено стратегічні підходи до розвитку ринку леонардиту в Україні як перспективного сегмента агрохімічної галузі. Розглянуто можливості застосування леонардиту як джерела гумінових речовин у контексті сталого сільського господарства. Проведено SWOT-аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів впливу на розвиток ринку, а також PEST-аналіз політичних, економічних, соціальних і технологічних чинників. Визначено потенційні напрями стратегічного зростання з урахуванням викликів національного та світового ринку.

Зростання попиту на органічні добрива, посилення екологічних вимог та необхідність підвищення родючості ґрунтів зумовлюють актуальність використання природних джерел гумінових речовин, зокрема леонардиту. Леонардит – це окиснений лінгніт, що містить високу концентрацію гумінових кислот, які сприяють покращенню фізико-хімічних властивостей ґрунту, активізують мікробіоту та стимулюють ріст рослин. В Україні існує значний потенціал видобутку та використання леонардиту, проте його ринок ще не сформувався остаточно. У зв'язку з цим важливим є стратегічне планування розвитку даного сегмента з урахуванням зовнішніх і внутрішніх чинників [1].

В Україні наразі діє одне активне родовище леонардиту – Мокрокалигирське в Черкаській області. Це родовище розробляється ТОВ «Мокрокалигирський розріз», яке спеціалізується на видобутку бурого вугілля та виробництві органічного добрива – леонардиту. Продукція компанії характеризується високим вмістом гумінових кислот (65–86%) і використовується як екологічно чисте добриво для підвищення родючості ґрунтів [2].

Хоча наразі в Україні діє лише одне активне родовище леонардиту, країна має значний потенціал для розвитку цього сектору [3-4]:

1. Наявність покладів бурого вугілля: Україна має значні запаси бурого вугілля, особливо в центральних регіонах, що створює передумови для виявлення нових родовищ леонардиту.

2. Висока якість сировини: Український леонардит має високий вміст гумінових речовин, що робить його конкурентоспроможним на світовому ринку.

3. Зростаючий попит на органічні добрива: Зі збільшенням уваги до сталого сільського господарства та органічного землеробства, попит на гумінові добрива, зокрема на основі леонардиту, зростає.

4. Можливості для експорту: Висока якість українського леонардиту відкриває перспективи для його експорту, особливо до країн ЄС, де попит на органічні добрива стабільно високий.

У таблиці 1 представлено ключові підприємства, що займаються переробкою леонардиту в Україні. Вказано їхнє географічне розташування, напрямки діяльності, основну продукцію, а також надано офіційні вебсайти для додаткової інформації. Дані підприємства забезпечують виробництво органічних добрив, гуматів та інших продуктів на основі леонардиту, що є важливим чинником сталого розвитку аграрного сектора України. Таблиця ілюструє не лише поточний стан переробної інфраструктури, а й потенціал для розширення внутрішнього ринку гумінових препаратів.

Таблиця 1

Підприємства, що займаються переробкою леонардиту для виробництва органічних добрив та гумінових продуктів в Україні

Назва підприємства	Розташування	Основна діяльність	Продукція
ТОВ «Мокрокалигірський буровугільний розріз»	Черкаська область	Видобуток бурого вугілля та переробка його в органічне добриво – леонардит	Леонардит з вмістом гумінових кислот 65–86%
ТОВ «ААЗ Леонардит»	м. Київ	Виробництво гуматів та органо-мінеральних добрив з леонардиту	Леонардит у вигляді порошку та гранул, гумат калію, продукція за спеціальним замовленням
Завод біо-органічних добрив GrinBio	Чернівецька область	Виробництво біо-органічних добрив з використанням технології EG-GrinBio-1000	Гумінові та фульвові кислоти, гумати з леонардиту, вермикомпосту, торфу та інших органічних матеріалів

ABSCHNITT 2.
MARKETING UND LOGISTIK-AKTIVITÄTEN

Продовження табл. 1

Назва підприємства	Розташування	Основна діяльність	Продукція
GlobeCore	м. Полтава	Виробництво гумінових добрив із торфу, леонардиту та сапропелю	Гумати, фульвові кислоти, фолієва кислота, гумінові концентрати

Джерело: запропоновано на основі [2; 5-7]

У таблиці 2 представлено SWOT-аналіз, що відображає внутрішні (сильні та слабкі сторони) й зовнішні (можливості та загрози) чинники, які впливають на розвиток ринку леонардиту в Україні. Серед сильних сторін можемо виділити наявність природних ресурсів, екологічність та високий вміст гумінових речовин. Слабкими сторонами є низька поінформованість споживачів, відсутність інфраструктури та стандартизації. У колонці можливостей окреслено потенціал зростання через розвиток органічного виробництва, створення кластерів та вихід на міжнародні ринки. Натомість загрози стосуються конкуренції, нестабільної нормативно-правової бази та економічних ризиків. Аналіз дозволяє сформулювати стратегічні пріоритети для ефективного розвитку галузі.

Таблиця 2

SWOT-аналіз ринку леонардиту в Україні

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
<p>Наявність покладів леонардиту в Західній Україні. Екологічна безпечність продукту. Високий вміст гумінових речовин. Потенціал для експорту в країни ЄС.</p>	<p>Відсутність загальноприйнятих стандартів якості. Низький рівень обізнаності фермерів. Обмежена кількість виробників та логістична інфраструктура. Відсутність державної підтримки галузі.</p>
Можливості (O)	Загрози (T)
<p>Зростання попиту на органічні добрива. Включення до програм державної підтримки сталого агровиробництва. Можливість створення кластерів. Співпраця з агрохолдингами.</p>	<p>Конкуренція з боку імпортних гуматів. Нестабільність економічного середовища. Високі витрати на сертифікацію продукції. Недосконалість нормативно-правової бази.</p>

Джерело: запропоновано автором

У таблиці 3 наведено результати проведеного нами PEST-аналізу зовнішнього середовища, що впливає на розвиток ринку леонардиту в Україні.

Політичні фактори включають участь держави в міжнародних екологічних ініціативах та потенційну підтримку виробників органічних добрив. Економічні чинники охоплюють нестабільність макроекономічної ситуації, зростання цін на мінеральні добрива, що стимулює попит на природні альтернативи. Соціальні аспекти відображають підвищення екологічної свідомості населення, популярність органічної продукції та потребу у безпечних засобах для агровиробництва. Технологічні фактори вказують на розвиток нових методів переробки леонардиту, інновацій у сфері агротехнологій і можливості цифрового просування продукту. Цей аналіз дозволяє врахувати макросередовище під час формування стратегічних підходів до розвитку ринку.

Таблиця 3

PEST-аналіз зовнішнього середовища, що впливає на розвиток ринку леонардиту в Україні

Фактор	Зміст
Політичний (P)	Участь України в міжнародних екологічних угодах, потенціал для державної підтримки виробництва органічних добрив
Економічний (E)	Зростання вартості мінеральних добрив стимулює пошук альтернатив; макроекономічна нестабільність і девальвація гривні створюють ризики
Соціальний (S)	Підвищення екологічної свідомості населення, попит на органічну продукцію, запит на безпечні методи агровиробництва
Технологічний (T)	Поява нових технологій переробки та грануляції леонардиту, можливості для цифровізації дистрибуції та маркетингу

Джерело: запропоновано автором

На основі проведеного SWOT- та PEST-аналізу можна окреслити ключові напрямки стратегічного розвитку ринку леонардиту в Україні. Виявлені внутрішні сильні сторони та зовнішні можливості створюють сприятливі умови для активного зростання галузі, водночас слабкі сторони та загрози вимагають цілеспрямованих управлінських рішень. Саме тому доцільним є формування комплексних стратегічних підходів до розвитку, що враховують як потенціал національного ринку, так і виклики глобального середовища.

Серед стратегічних підходів до розвитку ринку можемо виділити [8]:

1. Інституційне укріплення ринку. Важливо сприяти створенню законодавчого регулювання обігу леонардиту, зокрема стандартів якості та класифікації.

2. Формування галузевих кластерів. Об'єднання виробників, аграріїв і науковців для реалізації спільних інноваційних і маркетингових проєктів.

ABSCHNITT 2.

MARKETING UND LOGISTIK-AKTIVITÄTEN

3. Маркетингова просвіта. Проведення інформаційних кампаній серед фермерів щодо ефективності використання леонардиту.

4. Експортна орієнтація. Сертифікація продукції відповідно до стандартів ЄС для виходу на нові ринки.

5. Інвестиції в НДДКР. Підтримка наукових досліджень у сфері технологій добування та переробки леонардиту.

Отже, ринок леонардиту в Україні перебуває на етапі становлення, однак має значний потенціал як з точки зору внутрішнього аграрного попиту, так і можливостей виходу на експортні ринки. SWOT- та PEST-аналіз показали, що головні можливості пов'язані зі зростанням попиту на органічні добрива та екологічну продукцію, а головні загрози – з нестабільністю ринку та недосконалістю регуляторного середовища. Реалізація стратегічних підходів дозволить сформувати конкурентоспроможний ринок леонардиту з високою доданою вартістю. Таким чином, хоча наразі видобуток леонардиту в Україні обмежений, існують значні можливості для розширення цього сектору через розвиток нових родовищ, інвестиції в інфраструктуру та вихід на міжнародні ринки.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило високий стратегічний потенціал розвитку ринку леонардиту в Україні як одного з перспективних напрямів агрохімічної та агроекологічної трансформації. Використання леонардиту як природного джерела гумінових речовин відповідає актуальним викликам сучасного сільського господарства – потребі у підвищенні родючості ґрунтів, екологічній безпеці агровиробництва та зростаючому попиту на органічні добрива.

SWOT-аналіз дозволив виявити ключові внутрішні ресурси розвитку (наявність покладів, висока якість сировини, потенціал експорту) та зовнішні можливості (зростання попиту, формування кластерів, державна підтримка). Водночас були окреслені бар'єри, що стримують розвиток галузі, серед яких – відсутність стандартизації, обмежена кількість виробників, слабка інфраструктура та нерозвинене регуляторне середовище. PEST-аналіз підтвердив вплив глобальних екологічних трендів, технологічного прогресу й економічних коливань на перспективи становлення ринку.

На цій основі обґрунтовано низку стратегічних підходів до розвитку: інституційне укріплення, кластеризація, маркетингова просвіта, експортна орієнтація та інвестування в наукові дослідження. Їх реалізація сприятиме не лише розширенню внутрішнього ринку гумінових добрив, а й формуванню конкурентоспроможної моделі розвитку з високою доданою вартістю.

Отже, ринок леонардиту в Україні перебуває на етапі формування, однак має усі передумови для динамічного зростання за умови комплексного

стратегічного підходу, скоординованої взаємодії держави, бізнесу та наукової спільноти, а також активного просування екологічної цінності продукту як на національному, так і на міжнародному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Лазебник В. В. Маркетингові засади використання леонардиту в органічному виробництві. Сучасні досягнення та перспективи соціально-економічного розвитку. 2025. С. 109.
- [2] ТОВ «Мокрокалигірський буровугільний розріз». Леонардит України – біологічно активна природна субстанція. Режим доступу: <https://www.leonardite.com.ua/> (дата звернення: 10.06.2025).
- [3] Leonardite. Wikipedia. Режим доступу: <https://en.wikipedia.org/wiki/Leonardite> (дата звернення: 10.06.2025).
- [4] Agro.bio. Вплив леонардиту на розвиток ґрунтових мікроорганізмів. Режим доступу: <https://agro.bio/> (дата звернення: 11.06.2025).
- [5] ТОВ «ААЗ Леонардит». Офіційний сайт. Режим доступу: <https://aazleonardite.com/uk/> (дата звернення: 11.06.2025).
- [6] GrinBio. Офіційний сайт. Режим доступу: <https://grinbio.org/ua/pro-nas/> (дата звернення: 11.06.2025).
- [7] GlobeCore. Офіційний сайт. Режим доступу: <https://globecore.ua/> (дата звернення: 11.06.2025).
- [8] Лазебник, В. В. (2025). Сегментація ринку органічних добрив: ключові підходи та критерії. *GRAIL OF SCIENCE*.